

CfP: Pracovní setkání výzkumného záměru s podporou Strategie AV21

Téma rodiny a genderových vztahů v současné české literatuře (dramatu, divadle a próze) v česko-německém kontextu

Dynamické proměny současných společností vedou zároveň ke změnám v jejich kolektivních pamětech (HALBWACHS 2010), přičemž literatura jakožto médium se na těchto proměnách a posunech obsahů a jejich vnímání významně podílí (ASSMANN 2001). Literární text ovšem nabízí také prostor k reflexi dynamiky kolektivní paměti daného společenství (ERLL 2015). Prostřednictvím nástrojů literárněvědné a kulturněvědné analýzy je možné uchopit a popsat dominantní témata i strategie a prostředky, jež autoři a autorky volí při jejich zpracování.

Feministické hnutí, které na Západě (zejména v Německu) dominovalo veřejnému diskurzu v 70. letech 20. století, zde vytvořilo podmínky pro pozdější institucionalizaci genderových studií i reflexi genderové problematiky v literární vědě. V tuzemském prostoru proběhl tento proces vlivem společenskopolitické situace se zpožděním, stejně jako jeho literární reflexe. Jelikož se česká kultura už od počátků rozvíjí v těsné interakci s německojazyčným kulturním prostředím (SMYČKA et al. 2024, BECHER et al. 2022), nabízí se otázka, do jaké míry a v jaké podobě se aktuální společenský diskurz rovnosti pohlaví v posledních desetiletích promítá do literární tvorby obou jazyků, resp. zda lze na základě historických souvislostí mezi německou a českou literární (a divadelní) produkcí identifikovat zásadnější rozdíly jak v tematické, tak i estetické rovině.

Genderová problematika se ve společnosti vedle oblasti profesních vztahů a systému sociálního zabezpečení odráží především na poli vztahů rodinných a v otázce distribuci moci uvnitř rodiny. To je dále propojeno s rozdělením péče o potomky a nesoběstačné členy rodiny, blízké příbuzné. Právě problematika rodiny, široce sdílená čtenářskou obcí, tak nabízí řadu autorsky atraktivních témat nejen v posledních desetiletích.

Cílem prvního pracovního setkání, které se uskuteční **31. 10. 2025** na půdě Ústavu pro českou literaturu AV ČR v Praze, je konkretizovat oblast zkoumaných děl v současné literární, dramatické a divadelní produkci a pokusit se načrtnout základní obrysy přístupu k genderové problematice ve sledovaných textech.

Forma workshopu je v této fázi projektu diskusní, bez účasti širší veřejnosti a publikačního výstupu. Vstupní úvod ke zvolenému tématu by proto neměl přesáhnout deset minut. Workshop proběhne v českém a německém jazyce, počítáno je převážně s prezenční účastí (po dohodě i on-line). Vítány jsou příspěvky z oblasti česko- a německojazyčné prózy, dramatu a divadla, případně příspěvky formulující metodologii výzkumu literatury a genderu anebo nabízející bližší vhled do kontextu vývoje a institucionalizace feministických a genderových studií v českém, německém a rakouském kontextu.

Máte-li zájem se zúčastnit, zašlete název a abstrakt svého příspěvku v rozsahu max. 10 řádků. Zároveň k anotaci připojte 2-3 otázky, související s Vaším příspěvkem, nad nimiž bude možné vést následně společnou diskusi (abstrakt a okruhy zprostředkujeme v dostatečném předstihu všem účastníkům a účastnicím setkání). Pro mimopražské účastníky a účastnice můžeme zajistit a uhradit ubytování (Villa Lana), po dohodě i cestovné popř. jeho část.

Název, abstrakt i okruhy k diskusi zasílejte na adresu antosikova@ucl.cas.cz do **31. 5. 2025**. Zároveň uveďte, v jakém jazyce bude Váš příspěvek a zda komunikujete v obou jazycích (česky a německy).

Setkání se koná 31. 10. 2025 na půdě Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v Dolním zasedacím sále, Na Florenci 1, Praha 1.

Těšíme se na Vás!

Za řešitelský tým

Lucie Antošiková (ÚČL AV ČR)

Zuzana Augustová (ÚČL AV ČR)

Renata Cornejo (UJEP v Ústí nad Labem)

Literatura:

ASSMANN, Jan: *Kultura a paměť. Písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor 2001 [1992].

BECHER, Peter; Höhne, Steffen; Krappmann, Jörg; Weinberg, Manfred: *Kompendium německé literatury českých zemí*. Praha: Academia/ÚČL/UK 2022.

ERLL, Astrid: „Literárněvědné koncepty paměti“, in Kratochvíl, Alexander (ed.) *Paměť a trauma pohledem humanitních věd. Komentovaná antologie teoretických textů*. Praha: ÚČL/Akropolis 2015 [1910].

HALBWACHS, Maurice: *Kolektivní paměť*. Praha 2009 [1952].

SMYČKA, Václav; Petrbok, Václav; Budňák, Jan; Futtera, Ladislav; Hrdina, Martin; Němec, Mirek; Turek, Matouš: *Tvoření literaturou. Společné dějiny česky a německy psané literatury českých zemí (1760–1920)*. Praha: Akropolis 2024.